

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ ประเด็นสำคัญที่จะกล่าวถึง ได้แก่ คำนิยาม ลักษณะ องค์ประกอบ หน้าที่ และ ประเภทของครอบครัวโดยทั่วไป ของครอบครัวชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตร นอกจากนี้ก็จะกล่าวถึงความหมายและความสำคัญของคำนิยาม รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูซึ่งมีผลต่อความสำเร็จเชิงวิชาการของบุตร

2.1. สถาบันครอบครัว

2.1.1 ความหมายคำว่า “ครอบครัว”

ครอบครัว เป็นสถาบันสังคมที่สำคัญและมีความคงทนที่สุด เป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เนื่องจากเป็นสังคมกลุ่มแรกๆ ที่ช่วยในการขัดเกลา และเลี้ยงดูเด็กให้ความเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและจิตใจเพื่อเติบโต และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างดีที่สุด

ครอบครัวหมายถึง “กลุ่มคนอันประกอบด้วยคู่สมรส และบุตรของเขา” (Hoebel : อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ 2535: 52) นอกจากนี้ครอบครัวจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการซึ่งลักษณะที่สำคัญของครอบครัว (Burgess and Locke อ้างถึงใน สุพัตรา สุภาพ : 2528) มีดังนี้

1. ครอบครัวจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่มาอยู่ร่วมกันโดยการสมรส หรือความผูกพันทางสายโลหิตหรือการมีบุตรบุญธรรม
2. สมาชิกของครอบครัว เหล่านี้อยู่ร่วมกันภายในครอบครัวเดียวกัน หรือบางครั้งก็แยกกันไปอยู่ต่างหาก ครอบครัวหนึ่ง ๆ อาจจะมีสมาชิกได้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จนถึงการมีสมาชิกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละครอบครัว
3. ครอบครัวเป็นหน่วยของการติดต่อตอบโต้ระหว่างบุคคล เช่น สามี ภรรยา พ่อแม่ ลูก พี่น้อง โดยแต่ละสังคมจะกำหนดบทบาทของสมาชิกไว้ชัดเจน โดยแต่ละสังคมจะกำหนดบทบาทของสมาชิกได้แน่นอน
4. ครอบครัวถ่ายทอดรักษาวัฒนธรรม สมาชิกจะถ่ายทอดและรับแบบของความประพฤติในการปฏิบัติต่อกัน เช่น ระหว่าง พ่อแม่กับลูก เป็นต้น

2.1.2 หน้าที่ของครอบครัว

โดยทั่วไปแล้วครอบครัวมีหน้าที่หลักในการผลิตสมาชิกใหม่ในสังคมพร้อมทั้งให้การอบรมเลี้ยงดูให้สมาชิกในครอบครัวเติบโตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ สุพัตรา สุภาพ (2536: 57-59) กล่าวถึงหน้าที่ของครอบครัวไว้ดังนี้

1). สร้างสรรค์สมาชิกใหม่ (Reproduction) หน้าที่นี้มีความสำคัญมากเพราะสังคมต้องมีสมาชิกใหม่แทนสมาชิกเดิมที่ตามไป เพื่อให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้

2). บำบัดความต้องการทางเพศ (Sexual Gratification) ซึ่งออกมาในรูปการสมรสเพื่อเป็นการลดปัญหาทางเพศ

3). เลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เติบโตขึ้นในสังคม (Maintenance of Immature Children or Raising the Young) เพราะครอบครัวให้ความรักและความอบอุ่นกับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงผู้ใหญ่ ฉะนั้นจึงถือได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก

4). ให้การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ครอบครัวเป็นแหล่งการอบรมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุด ซึ่งทำให้เด็กรู้จักกฎเกณฑ์ ค่านิยม แบบของความประพฤติทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากพ่อแม่

5). กำหนดสถานภาพ (Social Placement) สถานภาพ ตำแหน่งที่ ครอบครัวได้ทำให้รู้ว่าเราเป็นใคร อยู่กับคนกลุ่มไหน สถานภาพนี้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

6). ให้ความรักและความอบอุ่น (Affection) ครอบครัวเป็นแหล่งที่สมาชิกได้รับความรักและความอบอุ่นอย่างบริสุทธิ์ใจซึ่งจะให้ความรักความคุ้มครองและความมั่นคงทางด้านจิตใจแก่สมาชิกในการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้

ส่วนสุภาวดี มิตรสมหวัง (2526 : 44) สรุปหน้าที่สำคัญของครอบครัวไว้ดังนี้

1). ผลิตสมาชิกใหม่ให้กับสังคม หน้าที่ประการแรกของครอบครัว คือ จะต้องผลิตสมาชิกขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนสมาชิกเก่า ซึ่งอาจจะล้มตาย หรือสูญหายไปจากสังคม ทั้งนี้เพื่อให้สังคมมีอายุยาวมากขึ้น

2). ให้การอบรมเลี้ยงดูสมาชิก และถ่ายทอดระเบียบในสังคมให้กับสมาชิก สมาชิกในสังคมจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขย่อมต้องอาศัยความเข้าใจซึ่งกันและกัน สถาบันครอบครัวนับเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังความเข้าใจในระเบียบแบบแผนร่วมกัน ซึ่งอาจเป็นการอบรมสั่งสอนโดยตรง และโดยผ่านประสบการณ์ของสมาชิกก็ได้

3). บำบัดความต้องการทางเพศ เนื่องจากการผ่านการสมรสเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับระหว่างชายและหญิงในการมีเพศสัมพันธ์กัน ซึ่งนับว่ามีความสำคัญอย่างมากในการสนองความต้องการด้านพื้นฐานของมนุษย์

4). กำหนดสถานภาพ เมื่อคนเราเกิดมามีจะได้รับสถานภาพทางสังคมติดตัวมาจากครอบครัว ซึ่งเป็นสถานภาพที่ได้มาโดยกำเนิด (Ascribed Status) ซึ่งจะทำให้สมาชิกใหม่สามารถแสดงบทบาทของตนได้ถูกต้องและเหมาะสมมากขึ้น

5) บำรุงขวัญและกำลังใจแก่สมาชิก เพราะครอบครัวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ฉะนั้นมีคำกล่าวเสมอที่บอกว่า บ้านคือศูนย์รวมจิตใจ ซึ่งจะเป็นที่พึ่งของคนในครอบครัวไม่ให้กระทำความผิดในสังคมได้

จากคำนิยามข้างต้นสรุปได้ว่า ครอบครัวมีหน้าที่สำคัญทั้งต่อสมาชิกในครอบครัวเองและต่อสังคม คือมีหน้าที่ผลิตและเลี้ยงดูซัดเกล้า ให้ความรักความอบอุ่นแก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตที่ดีในสังคมได้

2.1.3 ประเภทของครอบครัว

โดยทั่วไปแต่ละครอบครัวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่ครอบครัวนั้นๆ ตั้งถิ่นฐานอยู่ ดังนั้นเราจึงจะเห็นได้ว่าครอบครัวแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทด้วยกัน เช่น ในสังคมเมืองก็จะเป็นครอบครัวขนาดเล็กเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ส่วนสังคมชนบทส่วนใหญ่เป็นครอบครัวใหญ่เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว เพราะส่วนใหญ่สังคมชนบทเป็นสังคมเกษตรกรรม อย่างไรก็ตาม ประเภทของครอบครัวสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกัน ดังนี้ ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ (2535: 59-79) สรุปดังนี้ คือ

1). ครอบครัวหน่วยกลาง (Nuclear Family) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยคู่สมรสคู่หนึ่งและบุตรที่ยังไม่ได้สมรส อยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ครอบครัวประเภทนี้โดยทั่วไปจะมีสมาชิกน้อยและมีความใกล้ชิดผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น เพราะสมาชิกมีเพียง พ่อแม่ และลูกซึ่งมีแค่สองชั่วคน (generation) เท่านั้น คือชั่วคนของพ่อแม่และชั่วคนของลูก

2). ครอบครัวพหุสามีภรรยา (polygamous family) เป็นครอบครัวที่สังคมยินยอมให้บุคคลจะเป็นเพศใดก็ตามสามารถที่จะมีคู่สมรสได้เกินกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน ต้องมีที่อยู่อาศัยร่วมกันหรืออยู่ใกล้เคียงในบริเวณเดียวกัน มีความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจและต้องมีความสัมพันธ์ทางเพศต่อกัน ดังนั้น การที่ชายหรือหญิงจะมีการอยู่กินกับหญิงหรือชายอื่น โดยที่สังคมไม่อนุญาตย่อมไม่ถือว่าเป็นการอยู่ร่วมกันนั้นเป็นครอบครัวพหุสามีภรรยาตามความหมายนี้ โดยครอบครัวพหุสามีภรรยาสามารถแบ่งได้เป็นสองแบบ คือครอบครัวพหุภรรยา (polygynous family) เป็นครอบครัวที่สังคมอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้มากกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน และครอบครัวพหุสามี (polyandrous family) เป็นครอบครัวที่สังคมอนุญาตให้หญิงมีสามีได้มากกว่าหนึ่งคนในเวลาเดียวกัน

3). ครอบครัวขยาย (Extended Family) เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก ทั้งสมาชิกที่เกี่ยวข้องกันโดยสายโลหิตและโดยการสมรส ครอบครัวขยายประกอบด้วยครอบครัวหน่วยกลางตั้งแต่สองครอบครัวขึ้นไปอาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกันหรืออยู่คนละบ้านแต่อยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและอำนาจในการตัดสินใจสำคัญ ๆ

ของครอบครัวประเภทนี้มักจะอยู่ที่บุคคลคนเดียวจะเป็นชายหรือหญิงก็ได้และมักจะเป็นผู้อาวุโส ครอบครัวขยายจะมีด้วยกันสองแบบที่สำคัญคือ

ก. ครอบครัวขยายในแนวยืน (Vertical extended family) ประกอบด้วยครอบครัวหน่วยกลางหลายครอบครัวที่มีความเกี่ยวข้องกันทางสายโลหิตโดยตรงตั้งแต่สองชั่วคนขึ้นไป อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน เช่นมีปู่ย่า ตา ยาย พร้อมทั้ง พ่อแม่ ลูก หลาน อยู่อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน

ข. ครอบครัวขยายในแนวนอน (Horizontal extended family) หรือครอบครัวร่วม (joint family) ประกอบด้วยครอบครัวหน่วยกลางหลายครอบครัวซึ่งเกี่ยวข้องเป็นพี่น้องกัน (siblings) อยู่รวมกันในครัวเรือนเดียวกัน เช่นครอบครัวของพี่ชายและครอบครัวของน้องชายอยู่รวมในครัวเรือนเดียวกัน ในครอบครัวขยายในแนวนอนหรือครอบครัวร่วมจะประกอบด้วยพี่น้องเพศเดียวกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่เกี่ยวข้องกันโดยสายโลหิต กลุ่มสมรสของแต่ละคนและบรรดา ลูก ๆ ของพวกเขา อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน และอยู่ภายใต้ผู้มีสิทธิอำนาจ (authority) หรือหัวหน้าคนเดียวกัน

2.1.4 ครอบครัวจีน

ครอบครัวชาวจีนในประเทศไทยเป็นลักษณะเฉพาะที่เด่นชัด ทั้งในด้านองค์ประกอบ ค่านิยม ความเชื่อและการอบรมเลี้ยงดูบุตรซึ่งแตกต่างไปจากครอบครัวชาวไทยโดยทั่วไป ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการประกอบอาชีพของชาวจีนที่มักจะคล้ายคลึงกัน คือ อาชีพค้าขาย จนพัฒนาเป็นนายทุนในเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ มากมาย (ส. สุคนธาภิรมย์ : ปมท.)

ลักษณะสำคัญของครอบครัวจีน

1. เป็นครอบครัวขยาย(Extended Family)

ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยายโดยที่ครอบครัวแต่ละครอบครัวรับเอาญาติอื่น ๆ ว่าเป็นสมาชิกช่วยกันทำมาหากิน (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ: 2533) นอกเหนือไปจากพ่อแม่และลูก ๆ ดังนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่าในครอบครัวแต่ละครอบครัวของชาวจีนจะต้องมีญาติคนอื่น ๆ เช่นปู่ย่า ตา ยาย หลาน หลาน พี่ชาย น้องชาย พี่สาว น้องสาว พี่เขย น้องเขย พี่สะใภ้ อาศัยอยู่ด้วยเสมอ

2. ให้ความสำคัญกับฝ่ายชายมากกว่าฝ่ายหญิง

ในครอบครัวจีนจะให้การเคารพเชื่อฟังกันภายในครอบครัวโดยถือฝ่ายชายที่มีอาวุโสสูงสุดเป็นหัวหน้า ความเหลื่อมล้ำทางสถานภาพ (Status) ระหว่างชายกับหญิงรุนแรงมาก จนกระทั่งเห็นได้ว่าการปฏิบัติตนต่อหญิงในครอบครัวของคนจีนจะถูกใช้งานเช่นเดียวกับทาสและยังมีทัศนคติเกี่ยวกับการมีบุตรว่า มีอคติในการที่จะมีบุตรชายมากกว่าบุตรสาว การควบคุมการใช้จ่ายในครอบครัวจะอยู่กับฝ่ายชาย สามีเป็นใหญ่ในบ้าน การสืบสายสกุลทางด้านผู้ชาย การแต่งงานหญิงต้องเข้าไปสู่ครอบครัวของฝ่ายชาย การแบ่งอาวุโส และถืออาวุโสในครอบครัว การควบคุม

เศรษฐกิจของครอบครัวแบบกงสี ที่ทุกคนมีส่วนร่วมแต่ไม่มีสิทธิในการจัดการทรัพย์สินนอกจาก พ่อ (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์: 2517)

3. สมาชิกในครอบครัวมีความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ

จากลักษณะสภาพภูมิประเทศของจีนที่ค่อนข้างแห้งแล้งและต้องอพยพเข้ามาประกอบอาชีพในเมืองไทย ด้วยเหตุนี้ทำให้บุคลิกภาพของชาวจีนโดยส่วนใหญ่ถูกหล่อหลอมให้เป็นคนที่มีลักษณะขยันขันแข็ง ดังที่ วรรศักดิ์ มัทธโนบล และ สุภางศ์ จันทวานิช(2539) กล่าวไว้ว่า บุคลิกภาพของคนจีน

- 1).ขยันขันแข็ง (Active)
- 2).ขยัน (Diligent)
- 3).มีระเบียบวินัย (Self - disciplined)

ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นผลให้เกิดความอยู่รอดของสมาชิกในครอบครัว จีน จนเกิดความความร่ำรวยตามมาในการประกอบอาชีพของครอบครัวจีน โดยส่วนใหญ่

4. สมาชิกในครอบครัวมีความรักความผูกพันกันอย่างเหนียวแน่น

ด้วยสภาพครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขายของครอบครัวคนจีน ทำให้เกิด การรวมกลุ่มของชาวจีนแน่นแฟ้น มีการช่วยเหลือระหว่างเครือญาติของชาวจีน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการประกอบธุรกิจการค้า ซึ่ง ความหมายอีกประการหนึ่งก็คือ การที่มีกลุ่มแน่นแฟ้นเป็นเพราะว่าสมาชิกยอมปฏิบัติตามบรรทัดฐาน (norm) ของกลุ่ม ดังนั้น ชาวจีนจึงได้เป็นผู้มีระเบียบวินัยในความหมาย Self - Discipline โดยการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มกันเอง

ในยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ความผูกพันกับประเทศจีนยังมีมากอยู่ ความรู้สึกเป็นจีนจึงรุนแรงสามารถแสดงออกได้มาก การติดต่อสัมพันธ์ตลอดจนส่งเงินกลับไปแผ่นดินใหญ่ทำได้ง่าย บางคนยังคิดกลับไปอยู่เมืองจีน หลังจากตั้งตัวได้แล้ว บางครอบครัวก็ส่งลูกชายคนโตกลับไปเรียนหนังสือที่แผ่นดินใหญ่ หรือวางแผนที่จะขอหญิงสาวจากเมืองจีนมาเป็นลูกสะใภ้ ความสัมพันธ์กับประเทศเมืองแม่มีมากทำให้ความใกล้ชิดทางวัฒนธรรม และการรักษารูปแบบทางวัฒนธรรมเป็นไปอย่างเหนียวแน่น ดังที่ สุขสันต์ วิวกเมธากร (2537 : 14 - 16) กล่าวถึงแซ่ตระกูลของคนจีนไว้ว่า ไม่ว่าจะกระจัดกระจายแยกย้ายไปอยู่ ณ ตำบลแห่งใด มักมีแซ่ตระกูลเป็นสิ่งผูกพันให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากความรักความผูกพันในครอบครัวแล้ว ความผูกพันที่มีของชาวจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจีนที่เปิดสอนในหมู่ลูกหลานจีน หอการค้าจีน ไปจนถึงสมาคมลับต่าง ๆ ดังที่ สุภรัตน์ เลิศพาณิชย์กุล (2524 : 243) ได้กล่าวว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในเมืองไทย นอกจากเคารพและนับถือกันตาม ชื่อ แซ่เดียวกันแล้ว ยัง มีการรวมกลุ่มตั้งสมาคมลับเป็นกิจกรรมที่กระทำกันอย่างแพร่หลายในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล ในช่วง

พุทธศตวรรษที่ 24 - 25 สมกาลลับ อั้งยี่ ก่อตั้งขึ้นที่ภูเก็ตเป็นแห่งแรก จุดประสงค์เพราะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการป้องกัน การประกอบอาชีพการสงครามที่กัน ในยามตกทุกข์ได้ยาก เพื่อให้ดำรงชีวิตในต่างแดนได้ด้วยดี จึงทำให้เกิดความผูกพันซึ่งกันและกัน ในหมู่ชาวจีนแต่พอหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศจีนเปลี่ยนระบอบการปกครองไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์ ความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศไทยถูกตัดขาด นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงของไทยมีผลให้การติดต่อระหว่างชาวจีนในไทยกับจีนแผ่นดินใหญ่ขาดจากกันไป ความผูกพันในช่วงนี้จึงลดลงพร้อม ๆ กับการโฆษณาของฝ่ายโลกเสรี ที่สร้างภาพความน่าหวาดหวั่นและสะพึงกลัวของระบบคอมมิวนิสต์ ทำให้ครอบครัวจีนหลายครอบครัว เปลี่ยนใจไม่คิดจะกลับไปเมืองแม่อีก ซึ่งทั้งความผูกพันที่เกิดในครอบครัวและในสังคมไทยที่ปรากฏ ก็เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันทั้งในด้านการประกอบอาชีพ ค่านิยม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่ต่างไปจากเชื้อชาติอื่นในสังคมไทยอย่างเด่นชัด

5. สมาชิกในครอบครัวให้ความสำคัญและนับถือบรรพบุรุษ

เพราะชาวจีนถือว่าพ่อแม่ ผู้อาวุโสในครอบครัวเป็นหลักที่ให้คำแนะนำปรึกษาที่ดีกับลูกหลาน ดังที่ สมบูรณ์ สุขสำราญ (2530 : 86) สรุปว่าพิธีเซยิดของชาวจีนถือเป็นพิธีที่แสดงออกถึงการมีครอบครัวใหญ่ ผู้อาวุโสของครอบครัวมีอายุยืนยาว และเป็นการตอกย้ำให้เห็นความสำคัญของระบบอาวุโสในธรรมเนียมจีน ดังภาษิตที่ว่า “ ผู้ร่วมทำการค้าขายต้องมีอายุรวมกันเกิน 100 ปี ” คนจีนถือว่าห้างร้านใดมีผู้ก่อตั้งหรือร่วมหุ้นอายุน้อย ประสบการณ์และความเชื่อก็น้อยลงไปด้วย โอกาสที่จะทำการค้าสำเร็จก็อาจลดน้อยไปด้วย นอกจากนี้ยังมี “ พิธีงเด็ก ” เป็นการทำพิธีศพให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เพราะชาวจีนถือว่าเป็นพิธีที่ช่วยให้ผู้ตายได้รับความสุขในปรภพซึ่งเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ที่สำคัญเชื่อว่าจะส่งผลให้บุตรหลานและผู้มีส่วนช่วยในงานได้รับความสุขความเจริญด้วย

6. ครอบครัวให้ความสำคัญกับการเลือกคู่สมรส

สังคมจีนมีความเชื่อเช่นเดียวกับสังคมอื่นๆ ว่า การแต่งงานมีครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตของคน ชาวจีนรุ่นพ่อแม่ในสมัยก่อน ยึดมั่นอย่างเคร่งครัดในเรื่องให้พ่อแม่เป็นผู้กำหนดการเลือกคู่ครอง เพื่อที่จะได้ช่วยกันประกอบอาชีพ เพราะถือว่าพ่อแม่ย่อมมีประสบการณ์และเหตุผลในการเลือกคู่ครองได้ดีกว่าหนุ่มสาวเป็นฝ่ายเลือกเอง ถึงแม้ในปัจจุบันความคิดในลักษณะเช่นนี้จะค่อย ๆ หายไป แต่ก็ยังมีหลงเหลืออยู่ในสังคมปัจจุบันของคนจีน นอกจากนี้คนจีนยังคงนิยมมีภรรยาหลายคนอยู่ภายในครอบครัวเดียวกัน (พลศักดิ์ จิรไกรศิริ : 2533) ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันประกอบอาชีพนั่นเอง

ชาวจีนที่เกิดในเมืองไทยให้ความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีมากกว่ารุ่นพ่อแม่ และมักจะมีการจำกัดสมาชิกของครอบครัว เพื่อประโยชน์ในเรื่องอัตราค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผู้หญิงจีนในปัจจุบันที่เกิดในเมืองไทยมักจะปฏิเสธที่จะยอมมีบทบาทต่ำต้อย ซึ่งแม่สามีที่เป็นชาวจีนอพยพกำหนดให้เป็นเช่นนั้น

ลักษณะครอบครัวจีนที่กล่าวข้างต้น เป็นลักษณะของครอบครัวจีนที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งในครอบครัวจีนจะมีการถ่ายทอดในเรื่องของค่านิยมจากบรรพบุรุษมาจากรุ่นลูกหลานในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพ รวมถึงความสัมพันธ์ทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาว่าค่านิยมและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ชาวจีนถ่ายทอดจากครอบครัวออกมาในลักษณะใดให้กับรุ่นลูกหลาน

2.2 ค่านิยม

2.2.1 ความหมายของ “ค่านิยม”

“ค่านิยม” เป็นสิ่งที่คนในสังคมมองว่าดี เห็นงามและ ควรปฏิบัติตามเพื่อให้เป็นไปตามรูปแบบแนวทางการปฏิบัติตนของสังคมที่วางไว้ ดังนั้นค่านิยมจึงเป็นจุดรวมของความเชื่อต่าง ๆ ของคนในสังคมที่เป็นหลักในการปฏิบัติ ดังที่มิ้นกีวิชาการต่างประเทศ และของไทยให้ความหมายของค่านิยมไว้ดังนี้

ค่านิยม คือ มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจว่าสิ่งนั้น ๆ เป็นสิ่งดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด มีความสำคัญหรือไร้ค่า ชอบมากหรือน้อย และสิ่งนั้นอาจมีรูปแบบ เช่นการตัดสินใจ ตัวบุคคล แนวคิด พฤติกรรม (Mehlinger and Patrick อ้างถึงใน วุฒิพงษ์ ทองก้อน : 2537) เช่นเดียวกับ

Fraenkel (1980 : 215 - 216) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นความคิดหรือมโนทัศน์ของบุคคลในสิ่ง ที่บุคคลนั้นเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อชีวิต ค่านิยมมีเพียงอยู่ในประสบการณ์ของแต่ละคน แต่อยู่ในจิตใจของคนซึ่งปรากฏให้เห็นจากคำพูดและการกระทำของเขา

พิทยา สายหู (2516: 52-53) ให้ค่านิยมค่านิยมในทางสังคมวิทยาว่า ค่านิยมหมายถึงสิ่งที่นิยามยึดถือประจำใจที่ช่วยตัดสินใจในการเลือก ตราบใดที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนดแม้แต่สิ่งที่ทำจนเคยเป็นนิสัย ฉะนั้นเมื่อเกิดเป็นคนแล้วจะเลือกทำอะไรก็ต้องอาศัยคุณค่าที่ตนถือเป็นเครื่องกำหนดทั้งสิ้น

สุภาวดี มิตรสมหวัง (2526 : 144) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึงสิ่งที่ทุกคนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง สมควรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในสังคม

ไพฑูริย์ เครือแก้ว (2515 : 88) กล่าวว่า “ค่านิยม” (Values) หมายถึงสิ่งที่คนสนใจ สิ่งที่คุณปรารถนาจะได้ ปรารถนาจะเป็นหรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คุณถือว่าเป็นสิ่งที่บังคับต้องทำ

ต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่อง และมีความสุขที่จะได้เห็นได้ฟังได้เป็นเจ้าของ ค่านิยมของสังคมจึงเป็นวิถีของการจัดวางความประพฤติ ที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับของความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของบุคคลในสังคม

ถนอม อินทรกำเนิด (2514 : 6) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึงความสนใจหรือความปรารถนาที่ได้รับการประเมินผลอย่างดีแล้ว และพบว่า มีคุณค่าที่จะเลือก

สุพัตรา สุภาพ (2528 : 5 - 16) ได้กล่าวถึงค่านิยมของสังคมไทยโดยทั่วไปไว้ว่า มีลักษณะ คือ “ รักพระมหากษัตริย์ นับถือศาสนาพุทธ ยกย่องเงิน ยกย่องอำนาจ นิยมเจ้านาย และยศฐาบรรดาศักดิ์ เคารพผู้อาวุโส รักพวกรักพ้อง กตัญญูรู้คุณ ยกย่องผู้มีความรู้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักความเป็นไทย ไม่ชอบขัดใจใคร ไม่ตรงต่อเวลา ชอบผัดผ่อนเลื่อนเวลาให้อภัยกันง่ายรักความสนุกสนาน ชอบความสบาย เชื่อโชคกลาง ขาดระเบียบวินัย ”

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 411 - 412) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ ค่านิยม ” (value) คือวิสัยสามารถของสิ่งใดก็ตามที่เชื่อว่าสนองความปรารถนาของมนุษย์ได้ หรือคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตามซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ น่าสนใจแก่บุคคลหรือกลุ่ม ค่านี้นอกจากคำว่าอรรถประโยชน์ (Utility) เพราะค่าขึ้นอยู่กับความเชื่อของมนุษย์ของอย่างหนึ่งซึ่งโดยเนื้อแท้ไม่มีอรรถประโยชน์อย่างใดเลย อาจเป็นที่ยอมรับว่าค่าสูงส่งได้เพราะมนุษย์เชื่อว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์กับตน นอกจากนี้ของอย่างเดียวกัน อาจจะมีค่าสำหรับบุคคลไม่เหมือนกัน เราจึงไม่สามารถวัดออกมาได้อย่างแน่นอนอนว่าของนั้นมีค่าอย่างไรในทางสังคมวิทยาใช้คำว่าคุณค่าหรือค่านิยม ให้หมายถึงสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง

สาโรช บัวศรี (2526 : 22 - 26) กล่าวว่าค่านิยม หมายถึง สภาพ หรือการกระทำ บางประการที่เราเชื่อหรือนิยมว่าควรยึดถือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเราเอง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523 : 83) ได้ให้ความหมาย ค่านิยมไว้ว่า หมายถึงมาตรฐานที่ใช้ตัดสินว่าสิ่งใดมีค่าหรือเป็นสิ่งที่ปรารถนาหรือไม่มีค่าหรือไม่เป็นที่ปรารถนาของมนุษย์

สรุปความหมายของค่านิยมที่กล่าวมาทั้งหมดโดยรวม พบว่าค่านิยมคือสิ่งที่สังคมของกลุ่มหนึ่ง ๆ เห็นควรว่าเป็นสิ่งที่มีค่าในการปฏิบัติตาม ปฏิบัติแล้วถูกต้อง นำยกย่อง นับถือ

2.2.2 คุณลักษณะของค่านิยม

การพิจารณาลักษณะของสิ่งที่จัดไว้เป็นค่านิยมมีลักษณะ 7 ประการ (Raths , Harmin and Simon อ้างถึงใน สมปอง ผ่องใส : 2537) ดังนี้คือ

1). ค่านิยมต้องมีการเลือกอย่างเสรี หากมีการบังคับให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจะไม่เป็นค่านิยมที่แท้จริง เพราะไม่ได้เกิดจากความยินยอมหรือเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ อย่างแท้จริง

2). ค่านิยมที่เลือกนั้นเรามีโอกาสเลือกอย่างอื่นหรือไม่ หากมีเพียงอย่างเดียวก็หมายความว่า เราไม่มีโอกาสเลือกคุณค่าด้วยการเปรียบเทียบ ถ้ามีเพียงอย่างเดียวก็จะรับหรือไม่รับเท่านั้น นั่นคือไม่มีโอกาสพิจารณาข้อดีข้อเสีย ดังนั้นค่านิยมที่เราจะยึดถือมันต้องได้มาจากค่านิยมหลายอย่าง เพื่อจะได้มีโอกาสเปรียบเทียบคุณสมบัติต่าง ๆ ได้

3). การเลือกค่านิยมนั้น ได้พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียและสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดตามมาหรือไม่ ถ้าเลือกโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบแล้วไม่ถือว่าเป็นค่านิยม การเลือกค่านิยมต้องไม่ใช่อารมณ์ แต่จะใช้สติปัญญาใคร่ครวญอย่างรอบคอบ

4). เราได้รักษาค่านิยมที่เราเลือกแล้วอย่างจริงจังมั่นคงเพียงใด ถึงแม้เราจะไม่ค่อยสบายใจนักที่จะกระทำ แต่ก็ได้กระทำด้วยสำนึกในคุณค่าและความภาคภูมิใจ

5). เราขึ้นหัดในค่านิยมที่เราได้เลือกมาแล้วอย่างมั่นคง หากเราไม่แน่ใจ ค่านิยมที่เราเลือก เราอาจจะเกิดความกระดากอายต่อการยอมรับในค่านิยมนั้น

6). เราได้แสดงออกด้วยการปฏิบัติเพื่อให้คนอื่นเห็นว่าเรายอมรับในค่านิยมนั้นหรือไม่ หากเรายอมรับค่านิยมใดไม่ปฏิบัติตามก็จะเรียกว่าค่านิยมไม่ได้

7). มีการกระทำซ้ำ ๆ ในสิ่งที่เรายอมรับเป็นค่านิยมเพียงใด ทำงานเป็นกิจวัตรประจำวันหรือไม่ ค่านิยมนั้นปรากฏในรูปการกระทำต่าง ๆ ภายใต้อสภาวะการณ์และเวลาที่แตกต่างกันไป การกระทำเพียงครั้งเดียวแล้วหายไปจะเรียกว่า เป็นค่านิยมไม่ได้ ค่านิยมต้องคงทนถาวรและเป็นแบบฉบับในการดำเนินชีวิตของเราในช่วงเวลาอันยาวนานพอสมควร

สุภาวดี มิตรสมหวัง (2526 : 144-145) กล่าวถึงลักษณะค่านิยมดังนี้

1). เป็นสิ่งที่มีพื้นฐานทางความคิดลึกซึ้งกว่าความคิดธรรมดาโดยทั่วไป ความคิดดังกล่าวต้องมีลักษณะมั่นคงแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงโดยง่าย

2). มีผลบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม และมีส่วนผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ของบุคคล จนมีผลให้คนเลือกตัดสินใจทำอะไรสิ่งหนึ่งตามอิทธิพลของค่านิยมของสังคมที่ตนได้รับ

3). ต้องเป็นมาตรการที่จะให้บุคคลตัดสินใจว่าอะไรเป็นเป้าหมายที่แท้จริงในการเลือกทำอะไรสิ่งหนึ่ง

4). ค่านิยมต้องมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญต่อวิถีชีวิตของบุคคลในสังคมมิใช่เกี่ยวข้องอย่างผิวเผิน เช่น ในสังคมไทย ค่านิยมของคนไทยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การเคารพผู้อาวุโส คนไทยถือเป็นมารยาทที่จะต้องแสดงการคารวะต่อ ครู ญาติผู้ใหญ่

2.2.3 กระบวนการเกิดค่านิยม

สุภาวดี มิตรสมหวัง (2526: 145) สรุปว่า การที่บุคคลในสังคม “ มีค่านิยม ” อะไรนั้น เราอาจจะสังเกตได้จาก

1). สังเกตจากสิ่งที่บุคคลได้เลือกในชีวิตประจำวัน ว่าคนนั้นคนนี้ได้เลือกทำอะไรอย่างไร เช่นคนชอบแต่งตัว ชอบซื้อของ ชอบทานอาหารราคาแพง ค่านิยมของคน ๆ นั้น ก็เป็นไปในทางรักสวยรักงามและชอบความฟุ้งเฟ้อนั่นเอง

2). สังเกตจากทิศทางของความสนใจของบุคคล คนเรามักมีความสนใจเรื่องหนึ่ง ๆ แยกต่างกันไป บางคนสนใจการกีฬา บางคนสนใจการประกวดข่าอ่อน บางคนสนใจการอ่านหนังสือ ฯลฯ ลักษณะความสนใจย่อมมีส่วนแสดงให้เห็นถึงค่านิยมของคนได้

3). สังเกตจากการคิด การเขียน ซึ่งมักจะแสดงออกถึงหลักการ ความคิด ความฝัน อุทิศการณ และรสนิยมของคนได้ ทำให้รู้ว่าคนนี้มีลักษณะเป็นคนอย่างไร ชอบอะไร เป็นต้น

4). สังเกตจากการแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นกิริยา ท่าทางคำพูด ที่ใช้ในการสนทนา พฤติกรรมของคนแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน และพฤติกรรมของคนแต่ละกลุ่มไม่เหมือนกัน

การเกิดค่านิยม ยังสามารถพิจารณาได้จาก 2 ประเด็นคือพิจารณาจากระบบค่านิยมและโครงสร้างของค่านิยม

(1). ระบบค่านิยม

Robin Williams (1964) กล่าวไว้ในเรื่องกลุ่มค่านิยม (Clusters of Values) ว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นเพียงค่านิยมเดียว แต่จะเกิดจากหลาย ๆ ค่านิยมในคราวเดียวกัน โดยหลายค่านิยมมีความต่อเนื่องกัน เป็นระบบ ซึ่งจะให้เห็นโครงสร้างของหน้าที่คือ

ก. ค่านิยมที่เป็นมาตรฐาน เป็นแกนกลางซึ่งนำการเกิดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติปฏิบัติต่าง ๆ เป็นค่านิยมที่ช่วยเป็นตัวกำหนด ทำให้เกิดบรรทัดฐานประพฤติปฏิบัติ เป็นค่านิยมที่ใช้ประเมินช่วยในการตัดสินใจเป็นค่านิยมเพื่อการเปรียบเทียบซึ่งบ่งชี้ความสามารถและระดับจริยธรรม เป็นค่านิยมชี้ชวน ซึ่งช่วยจูงใจโน้มน้าวให้เกิดทัศนคติและเป็นค่านิยมพื้นฐานที่ช่วยให้พิจารณาเหตุผล

ข. ค่านิยม ที่เป็นระบบในลักษณะแผนการตัดสินใจ และจัดความขัดแย้ง ในสถานการณ์ต่าง ๆ กัน อาจมีแรงกระทำเพื่อกระตุ้นหลายค่านิยม จึงอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งในระหว่างค่านิยม เช่น ความรักกับความแค้น ความเป็นตัวของตัวเอง กับความอ่อนน้อม ความสุภาพกับความจริงใจ

ค. ค่านิยมที่มีพลังจูงใจเป็นองค์ประกอบ เพื่อให้มนุษย์กำหนดเป้าหมายเฉพาะหน้าโดยถูกจูงใจว่าเป็นวิถีทางปฏิบัติที่ดีที่สุด บางครั้งมีกรณีเร่งด่วน มีกาลเทศะ หรือเหตุการณ์บังคับ อาจไม่มีทางเลือกเป็นอย่างอื่นได้

ง. ค่านิยมที่ถูกจัดลำดับตามความต้องการซึ่งอาจมีการกระทำก่อนหน้าหลัง ความต้องการต่ำสุด สูงสุด ทำให้มีการแจกแจงส่วนย่อยของค่านิยม ตามทฤษฎีความต้องการ A.H. Maslow (1954) ได้จัดลำดับขั้นแรงจูงใจไว้

(2). โครงสร้างพื้นฐานการเกิดค่านิยม

โครงสร้างพื้นฐานการเกิดค่านิยมได้นำ โดยสร้างทางพุทธปรัชญามาแสดงลักษณะการเกิดค่านิยม คือ หลักปฏิจางสมุปบาท แสดงในรูปกฎธรรมชาติอันเป็นหลักความจริงที่มีโดยธรรมดา

ก. หลักทั่วไปที่แสดงความเกิด เช่น เพราะเมื่อสิ่งนี้มีสิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดสิ่งนี้จึงเกิด

ข. หลักแจกแจงหัวข้อหรือหลักประยุกต์ เช่น เพราะอวิชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี

ถ้าพิจารณาระบบย่อย ดร.สาโรจน์ บัวศรี (2526) มองอุปาทาน คือตัวค่านิยม และภพคือตัวทัศนคติ ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์ 2 ภาวะ คือภาวะทางกาย และภาวะทางจิตใจ

2.2.4 ประเภทของค่านิยม (Spranger อ้างถึงใน ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา : 2523)

นอกจากลักษณะดังกล่าวข้างต้นที่ประกอบกันเป็นค่านิยมแล้ว ค่านิยมยังสามารถแบ่งประเภท ดังที่นักวิชาการแบ่งประเภทของค่านิยม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

โดยแบ่งค่านิยมของบุคคลเป็น 6 ชนิด โดยเชื่อว่าการดำรงชีวิตของบุคคลโดยทั่วไปจะต้องเป็นไปตามค่านิยมชนิดใดชนิดหนึ่ง คือ

1). ค่านิยมทางวิชาการ (Theoretical Value) หมายถึงค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลต้องการหาความรู้

2). ค่านิยมทางเศรษฐกิจ (Economical Value) หมายถึงค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลมีความพึงพอใจที่จะแสวงหาสิ่งให้อำนวยความสะดวกสบาย ความมั่งคั่ง

3). ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Value) หมายถึง ค่านิยมที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจชื่นชมในความงามและความสัมพันธ์กลมกลืนต่าง ๆ

4). ค่านิยมทางสังคม (Social value) หมายถึง ค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นและเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม

5). ค่านิยมทางการเมือง (Political Value) หมายถึงค่านิยมที่เป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสวงหาอำนาจอิทธิพล ชื่อเสียง ขอบแข่งขันหรือดิ้นรนต่อสู้

6). ค่านิยมทางศาสนา (Religious Value) หมายถึงค่านิยมที่ทำให้บุคคลสนใจในเรื่องปรัชญาของชีวิต สิ่งดีงาม และแนวทางการดำเนินชีวิต

Rokeach (1968) ได้จัดประเภทของ ค่านิยมไว้ว่า เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวร เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ (Mode of conduct) หรือเป้าหมายในการดำเนินชีวิต

(Endstate of existence) ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติ หรือเป้าหมายชีวิตอย่างอื่นซึ่งมีแยกประเภทดังนี้

1). ค่านิยมที่เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเรียกว่านิยมนิยปฏิบัติ(Instrument Value)เช่น ความสุภาพ ความมีใจเมตตาอารี เป็นต้น ซึ่งสามารถแยกได้ 2 จุกรวม คือ จุกรวมหนึ่งอยู่ที่ด้านจริยธรรม (Moral Value) ค่านิยมประเภทนี้ได้แก่ ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ การให้อภัย เป็นต้น และจุกรวมที่สอง คือเป็นด้านความสามารถ (Competence Value) ค่านิยมที่เน้นทางด้านความสามารถ ได้แก่ การมีการศึกษาสูง ความทะเยอทะยาน ความรับผิดชอบ เป็นต้น

2). ค่านิยมที่เป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิต คือ “ ค่านิยมจุดมุ่งหมายปลายทาง ” (Terminal value) เช่นความรักอิสระ เสรี ความมั่งมีเงินทองและวัตถุ สามารถแยกเป็นสองจุกรวม คือ

จุกรวมที่ 1 อยู่ที่ตัวบุคคล (Self - Centered) หรืออยู่ที่สังคม (Society - Centers)

ค่านิยมประเภทนี้ได้แก่ ความสงบสุขทางใจ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความรักอิสระเสรี

จุกรวมที่ 2 อยู่ระหว่างบุคคล (Interpersonal) เช่นค่านิยมสันติสุขของโลก ความมั่นคงของประเทศ ความเสมอภาค

จากประเภทของค่านิยม จะพบว่าลักษณะการแบ่งประเภทที่ขึ้นอยู่กับเกณฑ์สังคมแต่ละสังคม เกณฑ์ของบุคคล โดยพิจารณาถึงความสำคัญที่สังคมนั้นยึดเป็นเกณฑ์หลักในการแบ่งค่านิยมดังกล่าวข้างต้น

2.2.5 บทบาทหน้าที่ของค่านิยมต่อการแสดงพฤติกรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของค่านิยมว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากว่า ค่านิยมทำหน้าที่และบทบาทหลายอย่างที่เกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ที่สำคัญ มีดังนี้คือ

1). ค่านิยมทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายของบุคคล กล่าวคือ ค่านิยมจะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกของพฤติกรรมของเราว่า บุคคลควรจะทำหรือไม่ควรจะทำสิ่งใด ค่านิยมจะช่วยกำหนดจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และค่านิยมจะทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งของตัวบุคคลเองและของผู้อื่น

2). ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแบบแผนในการตัดสินใจและการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในบางกรณี บุคคลต้องเจอกับสถานการณ์บางอย่างที่ขัดแย้งกัน ทำให้เขาต้องเลือกทางใด ทางหนึ่ง เช่น การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด กับความเป็นตัวของตัวเอง หรือรักษาความเป็นอิสระของตัวเอง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแต่ยากจน กับ การปฏิบัติงานในทางที่

ไม่สุจริต แต่ทำให้ร่ำรวย บุคคลจะเลือกทางเดินไหนนั้นค่านิยมหรือระบบค่านิยมมีอยู่จะช่วยกำหนดทางเลือกให้เขา

3). ค่านิยมทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจ หรือผลักดันของบุคคล เช่นบุคคลที่มีความนิยมชมชอบในการมีอายุยาวนาน หรือสุขภาพดี ก็จะมีแรงผลักดันให้ออกกำลังกายอยู่เสมอ ตลอดจนมีความรอบคอบในการบริโภคอาหาร บุคคลที่มีความนิยมเกี่ยวกับวัตถุนิยมสูง ก็จะมีความขยันแข็งแรงและเพียรพยายามในการทำงานเพื่อให้ได้มาเพื่อเงินทองสิ่งทีตนปรารถนา

หน้าที่ของค่านิยมที่เกิดขึ้นจึงเป็นเกณฑ์ให้คนปฏิบัติ หรือแสดงออกมา หรือกล่าวอีกทางหนึ่งคือค่านิยมทำหน้าที่เหมือนหางเสือที่ชี้ให้คนปฏิบัติตามแรงจูงใจที่สังคมมองว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ดังนั้นจึงเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมของคนทีแสดงออกมาในสังคม

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523) กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม ทีมีการศึกษากันอย่างกว้างขวางและสรุปไว้ 7 ทฤษฎีคือ

1). ทฤษฎีการให้ค่านิยมของ John Dewey (1939) เรื่อง Theory of Valuation ให้แนวคิดว่า

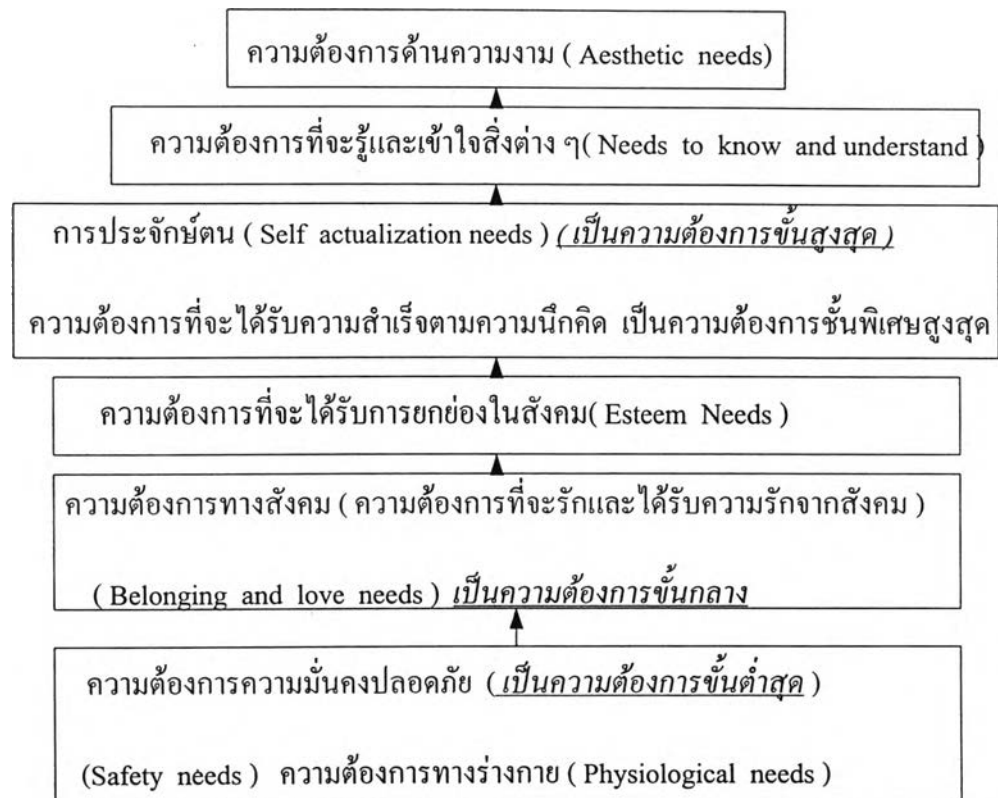
(1). ค่านิยมเกิดจากความปรารถนาของบุคคลทีจะปรับตัวให้เข้ากับความจำเป็นและความต้องการในสภาพชีวิตโดยคำนึงถึงคุณค่าทีตอบสนองความต้องการ ได้อย่างเหมาะสม กับประโยชน์ใช้สอยตามสถานการณ์

(2). ค่านิยมทีก่อให้เกิดแรงกระตุ้น โดยสร้างเป้าหมายความหวังถึงสิ่งที “ นิยม ”

(3). ค่านิยม สามารถศึกษาทำความเข้าใจโดยการวิเคราะห์ ถึงความต้องการบุคคล การคาดคะเนความพึงพอใจและการประเมิน

2). ทฤษฎีมนุษยนิยม (Humanistic Theory) ของ C.G. Show (1924) และ A.H. Maslow (1968) เน้นธรรมชาติของมนุษย์ว่า เป็นผู้มุ่งมาดปรารถนาไปสู่เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งตลอดส่วนมาสโลว์ได้เน้นให้เห็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง จากความต้องการพื้นฐาน ไปสู่ความต้องการสูงสูดอย่างน้อยมีลำดับต่อเนื่อง 5 ชั้น ตาม แผนภาพลำดับขั้นตามความต้องการพื้นฐานของมาสโลว์

ภาพที่ 1 ภาพแสดงความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์

ที่มา : (MASLOW : 1954 อ้างถึงใน สิทธิโชค วรานุสันติกุล 2531 : 150)

3). ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (Pearson Environment Fit Theory) เป็นการผสมผสานขึ้นจากแนวคิดของ N. T. Feather (1975) จากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Hebb (1949) และ Hunt (1971) ทฤษฎีโครงสร้างทางปรัชญาของ Bruner (1973) และ Piaget (1966) ทฤษฎีทางสังคมของ Festinger (1957) Heider (1958) และ Kelley (1971) by Feather

(1). มนุษย์มีความสามารถรับข้อมูลต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาและจัดระเบียบข้อมูลอย่างมีระบบ เป็นโครงสร้างทางความคิด ตีความหมาย ตอบสนอง และประเมินค่าได้อย่างสม่ำเสมอและคงที่แน่นอน

(2). มนุษย์ประพฤติปฏิบัติ โดยอาศัยข้อมูลที่พึงพอใจ ตามความต้องการและความมุ่งหวัง เป็นเกณฑ์มาตรฐานการกระทำอย่างมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันสม่ำเสมอ

(3). มนุษย์รู้จักแก้ปัญหา ในประสบการณ์หรือสภาพการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งแม้ไม่สอดคล้องกับระบบเดิมและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบเดิมให้เข้ากับสภาพใหม่มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

(4).มนุษย์แสดงออกซึ่งค่านิยมในสภาพคงที่และสภาพเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสมและความจำเป็นตามสภาพแวดล้อมของตน

(5).ค่าคงที่และความแปรผันของค่านิยมมีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ทัศนคติและแนวทางในการดำเนินการ รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล

4). ทฤษฎีความคาดหวัง - ค่านิยม (Expectancy Value Theory) ตามแนวคิดของ K. Lewin (1935) ซึ่งอธิบายหรือทำนายพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยข้อมูลและสภาพแวดล้อม ทฤษฎีนี้เน้นว่าพฤติกรรมเป็นผลมาจากตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีของ Lewin เป็นแนวทางการศึกษาของนักจิตวิทยาหลายท่าน เช่น Tolman (1932) Edwards (1954) Alkinsos (1964) Fishbein เกี่ยวกับแนวโน้มการกระทำของบุคคล ขึ้นกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ระดับความคาดหวัง คุณค่าและสิ่งล่อใจ

5).ทฤษฎีลักษณะค่านิยมว่าด้วยชนิดของคน (Types of man) (1928) ของ E. Spranger ซึ่งอธิบายว่า ลักษณะค่านิยมของมนุษย์ 6 ประการคือ ค่านิยมทางทฤษฎีหรือวิชาการ ค่านิยมทางเศรษฐกิจ ค่านิยมทางสุนทรียภาพ ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมทางการเมือง และค่านิยมทางศาสนา ทฤษฎีของ Spranger ได้รับความสนใจศึกษาค้นคว้าต่อจากการคิดค้นเครื่องมือวัดค่านิยม โดย Allport Vernon and Lindzey (1951)

6).ทฤษฎีค่านิยมว่าด้วยวิธีปฏิบัติ และเป้าหมาย ของ M . Rokeach (1968 ,1973) เป็นทฤษฎีที่สนับสนุนให้ค่านิยมเป็นตัวแปรหลัก หรือเป็นแกนกลาง ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ทัศนคติ ความสนใจ ฯลฯ ซึ่งทฤษฎีนี้สามารถประยุกต์ใช้ในศาสตร์ทุกสาขาวิชา Rokeach ได้จำแนกระบบค่านิยมออกเป็น 2 ประเภท คือประเภทที่เป็นวิธีการ เรียกว่า ค่านิยมวิถีปฏิบัติ เช่นค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ความเคารพนับถือ และประเภทที่เป็นเป้าหมาย เรียกว่า ค่านิยมคาดหวัง เช่น ความสวยงาม ความสะอาด ฯลฯ

7). ทฤษฎีค่านิยมว่าด้วยสภาพ กับการกระทำ และสิ่งตรงข้ามกันที่เป็นคู่ ของ สาโรช บัวศรี (2524) ซึ่งอธิบายค่านิยมตามแนวคิดทางพระพุทธศาสนา สภาพบางประการ เช่นสภาพการอ่านหนังสือไม่ออกเป็นสภาพที่เราไม่นิยมและไม่พึงประสงค์ แต่สภาพการอ่านออกเขียนได้เป็นสภาพที่นิยม สภาพที่นิยมประการหลังเรียกว่า “ ค่านิยม ”

จากความหมายที่นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในประเทศและต่างประเทศได้กล่าวไว้ รวมทั้งทฤษฎีของค่านิยมซึ่ง สามารถสรุปได้ว่า ค่านิยมหมายถึง ความเชื่อ และความปรารถนาและการตระหนักในคุณค่า หรือเป็นสภาพการ หรือการกระทำของแต่ละบุคคล ที่นิยมยึดมั่นว่ามีคุณค่าแก่ตนเอง และสังคม อันเป็นหลักหรือเกณฑ์ สำหรับการน้อมนำมา ซึ่งการประพฤติปฏิบัติ ดัง

นั่นค่านิยมจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่บุคคลจะสามารถนำไปใช้ปฏิบัติ หรือเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายที่ตั้งไว้

ลักษณะของค่านิยมจะถูกปลูกฝังในตัวบุคคลให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่มีลักษณะเด่นชัดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ครอบครัว พ่อแม่ และกลุ่มเชื้อชาติเป็นสำคัญ

2.4 ลักษณะสำคัญของค่านิยมของครอบครัวจีน

ในกลุ่มเชื้อชาติของคนแต่ละสังคมจะพบค่านิยมซึ่งแตกต่างกันออกไป กลุ่มคนเชื้อชาติจีนในสังคมไทยก็เช่นเดียวกัน จะมีค่านิยมที่ถูกถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ มาสู่รุ่นลูกหลาน ซึ่งเป็นลักษณะที่น่าสนใจที่พบดังที่ คาสูโอะ มัตสึโมโต (2534) กล่าวว่าประชาชนจีนเชื่อว่าประเทศของตนเองเป็นศูนย์กลางของโลก พบความยาวนานแห่งประวัติศาสตร์ที่มีความโหดร้ายทารุณของสภาพแวดล้อมภูมิอากาศ ซึ่งบุคลิกลักษณะค่านิยมของพวกเขาที่แสดงออกมาค่อนข้างเด่นชัดที่พบมีดังนี้

- 1). เก็บกด เข้าใจยาก
- 2). สุขุมหนักแน่น อดทน
- 3). อนุรักษ์นิยม ไม่ค่อยยอมเปลี่ยนแปลง
- 4). ไม่ค่อยเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกออกมา
- 5). ชอบชีวิตตัวตามสบาย

คาสูโอะ มัตสึโมโต (2534) พบ ภาพคนจีนในสายตาของคนญี่ปุ่นที่ได้จากการค้นคว้าพบว่า ค่านิยมของคนจีนมีดังนี้คือ

1). ค่านิยมเน้นการมีมารยาทและสัมมาคารวะ

เนื่องจากลัทธิขงจื้อที่สอนให้คนจีนมีจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารยาท ที่คนจีนจะมีและเข้มงวดมาก

2). ค่านิยมความทรหดอดทน

ทั้งนี้เนื่องจากภยธรรมชาติที่ยาวนาน ทำให้คนจีนต้องสร้างค่านิยมในเรื่องความอดทน ไม่ยอมแพ้ต่อความทุกข์ยากใด ๆ

3). ค่านิยมในเรื่องความขยันขันแข็ง

จะเห็นได้จากการประสบความสำเร็จในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่คนจีนอาศัยอยู่ทั่วโลก ทั้งนี้เนื่องมาจากความขยันอดทนเป็นหลัก

4). ค่านิยมในเรื่องความซื่อตรง

เขาเชื่อว่าถ้าหากให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมแล้ว ชาวจีนจะยอมเชื่อฟัง และซื่อสัตย์ต่อ นายจ้าง

4) ค่านิยมกตัญญูต่อผู้อาวุโสและบรรพบุรุษ

เพราะผู้อาวุโสและบรรพบุรุษ เป็นบุคคลหลักที่ให้คำแนะนำกับลูกหลาน และพิธีกรรมที่ระลึกถึงบรรพบุรุษจะทำให้ลูกหลานมีโชคและพบกับความเจริญ “ ความกตัญญูกตเวทีก การเคารพยำเกรงต่อพ่อแม่เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ การบูชาเช่นสรวงดวงวิญญาณของท่านเมื่อท่านสิ้นไปแล้ว ถือว่าเป็นหัวใจของแบบแผนสังคมจีน เพราะสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นหน้าที่หลักที่จำเป็นต้องปฏิบัติต่อพ่อแม่ของเรา ” (LYNN PAN, อ้างถึงใน ยิปซี : 1990)

5) ค่านิยมความรักผูกพันในครอบครัว

ครอบครัวจีนเชื่อว่าความรักและผูกพันและการช่วยเหลือกันในครอบครัวจะทำให้การประกอบอาชีพในการทำงานประสบความสำเร็จรวมทั้งช่วยเหลือกันในเครือญาติด้วย.

จากการสำรวจวัฒนธรรมหลากหลายโดยเฉพาะค่านิยมของจีน พบว่า ค่านิยมของ “ประเทศจีน” แข็งแกร่งกว่าชาวจีน เช่น ค่านิยมของจีน เกี่ยวกับความเคารพนับถือหรือความกตัญญูที่มีต่อบิดา มารดา การเคารพประเพณี ความบริสุทธิ์ของสตรี มีมากกว่าที่ควรจะเป็นในชาวจีน สิงคโปร์ ชาวจีนฮ่องกง ชาวจีนแผ่นดินใหญ่ หรือไต้หวัน (Michel, อ้างถึงใน ยิปซี: 1990)

ดังนั้นโดยสรุปค่านิยมของครอบครัวจีนที่สำคัญคือ ครอบครัวจีนมีค่านิยมที่เน้นความขยันขันแข็ง อดทน ซื่อสัตย์ เป็นหลัก และที่สำคัญคือให้ความเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสหรือบรรพบุรุษ ซึ่งค่านิยมดังกล่าว ที่พบนี้ เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้เกิดแนวทางที่ดีสำหรับสมาชิกในครอบครัวไปปฏิบัติ โดยเฉพาะบุตรหลานที่อยู่ในวัยเรียนในครอบครัว จะได้รับการหล่อหลอมค่านิยมซึ่งจะเป็นประโยชน์ในแง่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมกับความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของครอบครัวจีน

ในทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นครอบครัวในสังคมใด พ่อแม่ที่มีค่านิยมเน้นและให้ความสำคัญของการศึกษากับบุตรก็จะเกิดผลสัมฤทธิ์กับบุตรได้โดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ค่านิยมที่เน้นในเรื่องการให้ความสำคัญต่อการศึกษาในครอบครัวจีนก็เช่นเดียวกันดังที่

Boocock (1972 : 76) พบว่า ในทางจิตวิทยาสังคม เด็กที่ประสบความสำเร็จสูงนั้นจะได้รับค่านิยมและความคาดหวังจากพ่อแม่ โดยได้รับการปลูกฝังโดยที่พ่อแม่เน้นพยายามใช้รูปแบบการปกครองและความเป็นอิสระแก่เด็กอย่างเหมาะสมกับการแสดงออกของเขา โดยอาศัยความสนใจและผลที่เด็กแสดงออก

คาสุโอะ มัตสึโมโต (2534 :77 - 78) กล่าวว่าไว้ว่าคนจีนเน้นความสำคัญของการเล่าเรียนเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้เพราะด้วยเหตุผลสำคัญดังนี้

1. ประชาตินจีนมีพื้นฐานมาจากชนชาติเกษตรกรรม ดังนั้นการเรียนคือสิ่งสำคัญคือเพื่อเอาชนะการผลิตแบบเกษตรกรรมและยกระดับประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น

2. คนจีนมีธาตุแท้ที่เกลียดชังสงคราม สงครามนำมาซึ่งภัยพิบัติและความทุกข์ยาก ในประวัติศาสตร์กว่า 3,000 ปี จึงเป็นจิตสำนึกว่าสงครามคือการก่อบาป ดังนั้นจีนจึงมีตำราการทหารที่จะเอาชนะในการทำสงครามอยู่มากมาย เช่น “คัมภีร์สู้รบทั้งเจ็ด”

3. สังคมจีนที่ปกครองโดยขุนนางฝ่ายบู๊ ในช่วงเวลา 1,300 ปี นับตั้งแต่ราชวงศ์สุยมีการตั้งระบบการสอบคัดเลือกขุนนางขึ้นมา สังคมจีนได้ดำรงรุ่งเรืองโดยอาศัยเหล่าขุนนางที่ผ่านการสอบคัดเลือกมาแล้วทั้งสิ้น สภาพเช่นนี้ทำให้ขุนนางจีนจะต้องเป็นผู้เล่าเรียนเท่านั้น

ยิปซี (2541 :63) กล่าวว่าครอบครัวจีนในอดีตคนที่มีการศึกษาจะเป็นผู้ชายที่สามารถจดจำจินตกวีนิพนธ์ ระเบียบวินัยมีไว้เพื่อสร้างความจดจำให้แก่คนที่เจริญแล้ว แม้ในปัจจุบันความเชื่อในเรื่องความมหัศจรรย์ยังมีอยู่ในค่านิยมเกี่ยวกับงานที่ใช้ความทรงจำ นอกจากนี้เขายังได้กล่าวถึงบทบาทของการสอนหนังสือของครูว่าเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมสูงสุดในวัฒนธรรมจีน ซึ่งได้รับความเคารพราวกับเป็นบิดาผู้อื่น ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาหรือครูจะได้รับค่าตอบแทนที่ดี

สุภาวดี มิตรสมหวัง (1992) พบข้อสรุปเรื่องค่านิยมและพฤติกรรมในครอบครัวที่มีผลต่อการแสดงออกทางวิชาการของนักเรียน จากการศึกษาผู้ลี้ภัยชาวอินโดจีน จำนวน 12 คน เป็นชนกลุ่มน้อยชาวลาว กัมพูชา และเวียดนามกลุ่มละ 4 คน พบความแตกต่างทางการเรียนของชนกลุ่มน้อยดังนี้

1. พบว่าความแตกต่างอย่างมากในการแสดงออกเชิงวิชาการทั้งในชนกลุ่มน้อยกลุ่มเดียวกันและต่างกลุ่ม ความแตกต่างนั้นมีความสำคัญทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ

2. ค่านิยมและพฤติกรรมของบิดามารดาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากที่มีผลต่อความแตกต่างที่เกิดขึ้นค่านิยมและพฤติกรรมที่มีนั้นไม่เพียงแต่มีผลมาจากความเชื่อทางศาสนาเท่านั้นแต่ยังมีผลมาจากตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ ตัวแปรก่อนอพยพ ขณะอพยพ และหลังอพยพ

3. ผลของค่านิยมและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเบาบางลงได้ตามความเข้มข้นด้านค่านิยมของบิดามารดา ความตั้งใจของบิดามารดาต่อการยึดมั่นในพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง

4. บิดามารดาไม่ใช่ปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กแต่ตัวเด็กเองก็มีการพัฒนาค่านิยมและพฤติกรรมของตัวเองที่ตอบสนองอิทธิพลทางสังคมด้วย

พ่อแม่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาเด็ก ดังที่ Gibson อ้างถึงในสุภาวดี มิตรสมหวัง(1992) ได้ศึกษาความสำเร็จทางการเรียนของเด็กในกลุ่มเอเชียใต้จากรัฐปีนจาบในอินเดียที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามาในเมือง California Central Valley 2 ปี พบว่าเด็กนักเรียนเหล่านี้เรียนดีเพราะพ่อแม่ของพวกเขามีค่านิยมที่สนับสนุนการเรียนของเด็ก ๆ ค่านิยมเหล่านี้รวม

ถึงการควบคุมพฤติกรรมเด็กอย่างเข้มงวด ทั้งสถานที่ศึกษา และความขยันขันแข็ง (ทำงานหนัก) การเคารพนับถือพ่อแม่ และความมีน้ำใจเป็นหนึ่งในเด็วในครอบครัว ส่งผลให้เด็กมีความสำเร็จในด้านการเรียน นักวิจัยหลายท่านพบว่านักเรียนชาวเอเชียตะวันออกประสบความสำเร็จทางวิชาการอย่างสูงได้เนื่องจาก นักเรียนเหล่านั้นถูกเลี้ยงในครอบครัวที่เห็นความสำคัญของค่านิยมในเรื่องความผูกพันของสมาชิกในครอบครัว และญาติพี่น้อง ความซื่อสัตย์ในครอบครัว การเคารพพ่อแม่และผู้สูงอายุ ความสำคัญของการทำงานหนัก (DeVos ,1983 : Hess et al ., 1986 ;Hsu, 1963; Kitano,1969, 1971 , 1981; Kitano and Daniels, 1988 ; Mordkowitz and Ginsberg , 1987 ; Stevenson , Lee, Lucker ,and Stigler , 1986 ,Stevenson , Chen , and Uttal , 1990 ; Vernon , 1982 ;White , 1987) เช่นเดียวกับการศึกษาของ (Rambau and Ima อ้างถึงใน สุภาวดี มิตรสมหวัง: 1992) พบว่านักเรียนที่ได้คะแนนสูงนั้นถูกเลี้ยงในครอบครัวที่เป็นระบบการปลูกฝังคุณธรรม และมีระเบียบวินัยสูง ซึ่งระบบครอบครัวที่ว่านี้ จะมีความรู้สึกเป็นปึกแผ่น ซึ่งเด็กๆ ที่อยู่ในครอบครัวจะถูกอบรมให้ขยันขันแข็ง ทำงานให้สำเร็จ โดยเน้นค่านิยมในเรื่องการศึกษา

เมื่อพิจารณาด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของกลุ่มชนชาติอินโดจีนคือเวียดนาม ลาว เขมร พบว่าเด็กเชื้อสายเวียดนามประสบความสำเร็จสูงสุด เพราะเด็กเชื้อสายเวียดนามจะได้คะแนนสูงสุดทั้งด้านเกรดเฉลี่ย และจากการทำแบบทดสอบ ถ้ามองเรื่องการสำเร็จการศึกษาของกลุ่มชนชาตินี้ พบว่าเด็กเชื้อสายเวียดนามและเชื้อสายเขมรจะเรียนนานกว่าเด็กเชื้อสายลาว เพราะจากการศึกษาพบว่าเด็กนักเรียนเชื้อสายลาวเกรด 10 และ 11 จะออกจากโรงเรียนมากกว่านักเรียนเชื้อสายเวียดนามและนักเรียนเชื้อสายเขมร ตัวแปรที่ทำให้ชาวเชื้อสายเวียดนามมีการแสดงออกเชิงวิชาการเหนือคนอื่น มี 3 ตัวแปร คือ ปัจจัยก่อนการอพยพ ปัจจัยขณะที่อยู่อพยพ และปัจจัยหลังการอพยพ (Rambau and Ima, 1988,Peter , 1988 , Blakely , 1984 ; Lydon , 1988 , สุภาวดี 1992)

Caplan et al. (1985,1989) พบว่ามีรูปแบบค่านิยมที่สำคัญ 2 รูปแบบในกลุ่มชนชาติอินโดจีนคือ “ สำคัญมาก” กับ “ สำคัญ” เขาจัดกลุ่มค่านิยมกลุ่มที่ 1 เป็นค่านิยมที่เป็นแก่นแท้ (Core Value) และค่านิยมมาตรฐาน (Normative Values)

Core Value คือค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ว่าสำคัญที่สุด กล่าวคือค่านิยมที่ถือว่าการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการนำความสำเร็จมาสู่ชีวิต ความขยันขันแข็ง และความผูกพันในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทุกอย่างบรรลุผล

Normative Values คือค่านิยมที่เป็นมาตรฐานค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่พบได้แก่

1. ค่านิยมให้คุณค่าทางการศึกษา
2. ค่านิยมเรื่องการทำงานหนัก

3. ค่านิยมเรื่องความรักและซื่อสัตย์ในครอบครัว
4. ค่านิยมเรื่องรักอิสระ
5. ค่านิยมเรื่องการมีศีลธรรมและจริยธรรม
6. ค่านิยมเรื่องการรับผิดชอบในหน้าที่
7. ค่านิยม เรื่องความมีระเบียบวินัย
8. ค่านิยมเรื่องการเคารพผู้อาวุโส
9. ค่านิยมเรื่องการรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีจากบรรพบุรุษ
10. ค่านิยมความสัมพันธ์กันในครอบครัว

ค่านิยมที่พบดังกล่าว 7 ข้อหลักที่เป็นค่านิยมที่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของบุตร และพบค่านิยม 3 ข้อ ที่ไม่ส่งเสริมต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของบุตร ได้แก่

1. ค่านิยมการรักความอิสระ
2. ค่านิยมเน้นศีลธรรม
3. ค่านิยมการรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีจากบรรพบุรุษ

สุภาวดี มิตรสมหวัง (1992) พบค่านิยมที่ศึกษาจากผู้อพยพพลัดถิ่นชาวอินโดจีนในสหรัฐอเมริกา ว่าค่านิยมที่ส่งเสริมให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของครอบครัวจีนมีดังนี้

1. ค่านิยมในเรื่องให้ความสำคัญของการศึกษา
2. ค่านิยมในเรื่องการทำงานหนัก
3. ค่านิยมในเรื่องความรักและความซื่อสัตย์ในครอบครัว
4. ค่านิยมในเรื่องความอดกลั้นและความมีระเบียบวินัย
5. ค่านิยมในเรื่องการเคารพผู้อาวุโส
6. ค่านิยมในเรื่องความสัมพันธ์กันในครอบครัว
7. ค่านิยมในเรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่

นอกจากนี้งานวิจัยดังกล่าวยังระบุถึงค่านิยมที่ไม่ส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กนักเรียนอินโดจีนประกอบด้วยค่านิยมดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมทางวัตถุ
2. ค่านิยมการรักความสนุก
3. ค่านิยมการรักอิสระภาพ
4. ค่านิยมเน้นศีลธรรม

2.6 การปลูกฝังค่านิยมของครอบครัวไทยเชื้อสายจีน

ครอบครัวของจีนไม่ว่าครอบครัวจะมีขนาดใหญ่เท่าไร การให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรและปลูกฝังค่านิยมในครอบครัวนั้นเป็นไปตามสภาพของการดำรงชีวิตรวมทั้งอาชีพของพ่อแม่ ดังที่ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2533) พบว่าเมื่อเปรียบเทียบคนจีนกับคนไทยแล้ว วัฒนธรรมและความเชื่อรวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี ที่แตกต่างกันทำให้การอบรมเลี้ยงดูในแต่ละวัฒนธรรมต่างกันด้วย จะพบว่าส่วนใหญ่คนจีนมีอาชีพค้าขาย พ่อแม่ก็จะฝึกให้เด็กช่วยทำมาค้าขายตั้งแต่เล็ก ๆ ดังนั้นทำให้เด็กได้รับการฝึกฝน ให้พึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความอดทน ซึ่งก็เป็นรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่ตีความในตัวของเด็กไทยเชื้อสายจีน สามารถสรุปได้ดังนี้

1). มีความขยันขันแข็งและอดทน

เนื่องจากสภาพครอบครัวในอดีตของชาวจีนที่อพยพมาจากแผ่นดินที่เจอสภาพภัยความแห้งแล้งทางธรรมชาติ ทำให้คนจีนต้องมีความขยันขันแข็ง และอดทนเพื่อความอยู่รอด ดังนั้นค่านิยมในเรื่องนี้ จึงเป็นสิ่งที่พ่อแม่ถ่ายทอดและปลูกฝังให้ลูกในครอบครัวจนเป็นค่านิยมเด่นที่พบได้ทันทีเมื่อกล่าวถึงครอบครัวจีนในสังคมไทย และในสังคมอื่น ๆ ทั่วไป

2). มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

จากสภาพบุคลิกของคนจีนที่พบเห็นกันโดยทั่วไป จะพบบุคลิกที่โดดเด่นคือเป็นคนที่มีว่องไว กระฉับกระเฉงในการทำงาน ไม่เฉื่อยชา ลักษณะเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่ขัดเกลาให้เด็กมีบุคลิกภาพที่กระตือรือร้น ช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงานในครอบครัว หนักเอาเบาสู้ เพื่อความสบายในภายหน้า(ขจัดภัย บุญพัฒน์ : 2519)

3). เน้นความรักและความช่วยเหลือในกลุ่มครอบครัวเครือญาติ

ครอบครัวจีนเป็นครอบครัวใหญ่ และมีการย้ายถิ่นค่อนข้างสูง การเป็นครอบครัวใหญ่ และมีการย้ายถิ่นทำให้เกิดการพึ่งพาระหว่างสมาชิกในครอบครัวทั้งทางด้านจิตใจและเศรษฐกิจ ดังนั้นพ่อแม่ในครอบครัวจึงมักจะเน้นให้บุตรสร้างนิสัยรักกันช่วยเหลือกันภายในครอบครัวเครือญาติ หรือแม้แต่เพื่อนฝูงเพื่อว่าจะได้สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ในยามที่ต้องการ

4). ให้เป็นคนกล้าเสี่ยง

ด้วยสภาพของอาชีพของคนจีนโดยทั่วไปที่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก ดังนั้นอาชีพนี้จึงเป็นลักษณะของการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือใหญ่ เพื่อความก้าวหน้า จะต้องกล้าที่จะลงทุน กล้าเสี่ยง เพื่อผลกำไร และความสำเริง ดังนั้นสิ่งนี้จึงเป็นสิ่งที่พ่อแม่ชาวจีนมีและถ่ายทอดให้กับลูก เป็นคนกล้าเสี่ยงและกล้าตัดสินใจในเรื่องที่ต้องทำ

5). ปลูกฝังค่านิยมกตัญญูและเคารพผู้อาวุโส

ในครอบครัว และสังคมจีนสิ่งหนึ่งที่ถือเป็นหลักสำคัญในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุข ความเจริญนั้นคือ ลูกต้องมีความกตัญญูต่อผู้อาวุโส ซึ่งจะถ่ายทอดและปฏิบัติออกมาในรูปแบบของพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ลูกหลานต้องปฏิบัติให้กับบรรพบุรุษทั้งที่ล่วงลับไปแล้ว และที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยเน้นความสำคัญไปที่ผู้นำครอบครัว ฝ่ายชาย ส่วนการดูแลลูกก็จะเป็นหน้าที่ของฝ่ายหญิง ดังนั้นลูกๆ จึงต้องเคารพ และเชื่อฟัง ผู้อาวุโสในครอบครัว

6). มีความทะเยอทะยาน

จากความขยันขันแข็งของคนจีน เป็นบันได ให้เกิดความสำเร็จ ดังนั้น ค่านิยมที่สำคัญที่พ่อแม่ให้กับลูกคือ ให้มีความทะเยอทะยาน จะสังเกตได้โดยทั่วไปว่า คำกล่าวที่ว่า “ มาแต่ตัว มีเสื้อผืน หมอนใบ ” ของคนจีน จนสามารถสร้างฐานะเป็นเจ้าแก่ เจ้าของกิจการใหญ่โต เพราะเขามีความทะเยอทะยาน ขยัน และตั้งใจ ดังนั้นสิ่งนี้จึงเป็นหลักที่พ่อแม่โดยส่วนใหญ่ของครอบครัวจีนสอนให้มีในตัวลูก รวมทั้งในเรื่องการศึกษาที่พยายามจะส่งเสริมให้ลูกได้มีโอกาสเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นบันไดความสำเร็จในอนาคตของหน้าของลูกคน

จากการศึกษางานวิจัยข้างต้น จะพบว่าค่านิยมที่มักจะพบในกลุ่ม ชาวจีนได้แก่ค่านิยมรักการศึกษา ขยันขันแข็ง มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความรักความผูกพันของครอบครัว และเครือญาติที่ส่งเสริมให้บุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตร

2.7 ความหมายของ ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (Academic Achievement)

C. Mauritz Lindvall and Anthony J. Nitko (1975 : 5) ให้ความหมายของการสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนว่า คือตัวแปรที่สำคัญในการทดสอบต่อขบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนของเด็กในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. Achievement ความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
2. Aptitude การพิจารณาความถนัดของผู้เรียน
3. Interest การค้นหาความสนใจในตัวผู้เรียน
4. Personality การพัฒนาบุคลิกภาพที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

แต่ในความเป็นจริงแล้วการประเมินจะพบและเด่นชัดในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด

ประถม แสงสว่าง (2527 : 25-37) ให้ความหมายของการสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมากที่สุด เป็นความรู้ซึ่งได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้นในการเรียนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน

ดังนั้นลักษณะของการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น เป็นตัวแสดงให้เห็นว่า เด็ก หรือบุคคลนั้นบรรลุความสำเร็จหรือประเมินที่ตัวบุคคลว่ามีความรู้ ความสามารถทางวิชาการ เพียงใด อยู่ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นหลัก

2.8 ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการปลูกฝังค่านิยม

สุภาวดี มิตรสมหวัง (1992) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวอินโดจีนที่อพยพไปอยู่ในสหรัฐอเมริกา ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ผลทางการศึกษาของเด็กอินโดจีน ซึ่งมี 4 แบบจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดู ผลงานการวิจัย และงานค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง พฤติกรรมทางครอบครัว ดังนี้คือ

1). The Value Development Behavior.

คือพฤติกรรมที่พ่อแม่พยายามสอดแทรกค่านิยมและความเชื่อไปสู่ลูก ๆ ของเขา เช่น ให้คำแนะนำโดยตรง , แสดงความสนใจในเรื่องการเรียนของพวกเขา และค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ให้บุตร

2). Competence Development Behaviors.

เป็นพฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงออกเพื่อที่จะพัฒนาทางด้านความสามารถ เรียนรู้ของเด็ก ๆ เช่น หาครูมาสอนพิเศษ , การตรวจการบ้านเด็ก , จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือการศึกษาให้ , การตรวจสอบรายงาน, การให้รางวัลเด็กเมื่อเขาประสบความสำเร็จ

3). Intervention Behavior on Behalf of Values.

พฤติกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมในค่านิยมถูกระงับโดยพ่อแม่เพื่อจะได้เข้าถึงลูกว่าลูกมีพฤติกรรมเช่นไร เพื่อช่วยป้องกันเด็ก ๆ จากแหล่งที่มีอิทธิพลในทางลบ เช่น ควบคุมการใช้เวลาของลูก ๆ

4). Intervention Behavior on the Behalf of Competence

พฤติกรรมแทรกแซงในการพัฒนาความสามารถ เป็นพฤติกรรมที่ถูกระงับโดยพ่อแม่ในอันที่จะเพิ่มแนวทางจากแหล่งภายนอก เช่น ครูอาจารย์ กระตุ้นให้เด็กหาแหล่งข้อมูลจากห้องสมุด เป็นต้น

ผลการศึกษาในพฤติกรรมของพ่อแม่รวมกับความหลากหลายในค่านิยมที่พ่อแม่มีอยู่แสดงให้เห็นถึงแบบแผนทางสังคมที่แตกต่างกัน 4 รูปแบบในครอบครัวซึ่งมีผลกระทบกับผลการเรียนของเด็ก ๆ ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1). Model Minority Families

พ่อแม่เชื่อว่า เด็กที่ถูกให้ความรัก ความซื่อสัตย์ รู้จักเคารพเชื่อฟัง ผู้อาวุโสกว่าในครอบครัว ทำให้เขาเป็นที่พัฒนาบุคลิกภาพที่มีความสามารถ รวมไปถึงเป็นแนวทางในการประสบความสำเร็จในทางการศึกษา

2). A Struggling Family

รูปแบบทางครอบครัวที่มีความยากลำบากที่พบในครอบครัวเวียดนาม จะพบว่าการศึกษา

เป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับให้บุตรได้เรียนสูง เพราะพ่อแม่เชื่อว่าการศึกษจะทำให้บุตรมีอนาคตที่ดี ภายหน้า

3). Morality Oriented Families

รูปแบบทางสังคมในครอบครัวที่มีศีลธรรมจรรยา ในครอบครัวจะส่งผลให้ดีในทางการศึกษาของเด็ก

4). Apathetic Families

รูปแบบทางสังคมในครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีความรู้สึก ไม่มีความใส่ใจลูกเท่าที่ควร (รู้สึกเฉย ๆ) ก็จะมีผลกระทบต่อเด็กในด้านการเรียน

สรุปว่าค่านิยมที่ปลูกฝังในครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ที่มีผลต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษานั้น จากลักษณะของพ่อแม่ที่ประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ เด็กก็จะพบวิธีการทำงานของพ่อแม่อีกทั้งยังถูกฝึกให้ช่วยงานในครอบครัว ดังนั้นค่านิยมเหล่านี้ก็จะซึมเข้าไปในจิตใจเด็ก โดยไม่รู้ตัว ซึ่งจะเป็นรูปแบบที่เด็กได้รับ โดยเฉพาะค่านิยมหลักในการทำงาน ต้องมีความขยันขันแข็ง อดทน มีการฝึกคิดอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์ในการศึกษา เพื่อที่จะได้จบออกมา ปรับปรุง และพัฒนาอาชีพของพ่อแม่ ให้มีความเจริญยิ่งขึ้นไป ดังนั้นพ่อแม่ชาวจีน จึงนิยมและส่งเสริมให้บุตรมีการศึกษาสูง เพื่อเป็นประโยชน์กับตัวเองและครอบครัว

การศึกษาอิทธิพลของค่านิยมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร ฯ นี้ โดยส่วนใหญ่จะพบเด็กที่มาจากครอบครัวจีน เป็นเด็กที่เรียนดี

ดังนั้นประเด็นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ยึดหลักจากค่านิยม 5 ประการที่พ่อแม่ ส่งเสริมแล้วมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษากับบุตรครอบครัวไทยเชื้อสายจีนค่านิยมดังกล่าวที่ใช้เป็นหลักนี้คือ

1. ค่านิยมรักการศึกษา
2. ค่านิยมขยันขันแข็ง
3. ค่านิยมเคารพผู้อาวุโส
4. ค่านิยมมีระเบียบวินัย
5. ค่านิยมรับผิดชอบในหน้าที่

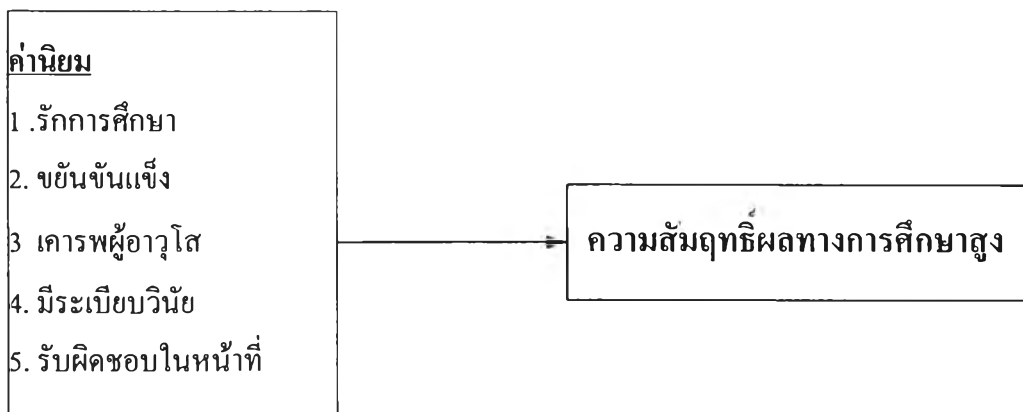
ค่านิยมดังกล่าวทั้ง 5 จึงใช้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการวัดเพื่อหาข้อสรุปที่จะนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็ก ดังนี้คือ

1. บุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมรักการศึกษามากมีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงกว่าบุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมรักการศึกษาน้อย
2. บุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมขยันขันแข็งมากมีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงกว่าบุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมขยันขันแข็งน้อย
3. บุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมเคารพผู้อาวุโสมากมีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงกว่าบุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมเคารพผู้อาวุโสน้อย
4. บุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมมีระเบียบวินัยมากมีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงกว่าบุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมมีระเบียบวินัยน้อย
5. บุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมรับผิดชอบในหน้าที่มากมีแนวโน้มที่ประสบความสำเร็จทางการศึกษาสูงกว่าบุตรในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการปลูกฝังค่านิยมรับผิดชอบในหน้าที่น้อย

จากค่านิยมที่ปลูกฝังในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพของความสัมพันธ์ที่มีผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กในครอบครัวไทยเชื้อสายจีนได้ดังนี้

ภาพที่ 2

ภาพแสดงความสัมพันธ์ของค่านิยม ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สิริพร คาวาน (2540) ทำการศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี พบว่าแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน และรวมทั้งบรรยากาศในครอบครัว มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.5804 0.5224 และ 0.2829 ตามลำดับ

วรรณวิภา ทองงอก (2517 : 9) ได้ทำการศึกษาพบว่า วินัยในตนเองเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จในการทำงาน การเรียนเนื่องจากมีความตั้งใจจริงมุ่งมั่นพยายามนั่นเอง

ภัทรา นิคมานนท์ (2517 : 50-51) พบว่าความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง และการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุตรธานี พบว่านักเรียนที่มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นไปภายหลังการควบคุมตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นไปหลังได้รับการชี้แนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นักเรียนที่ควบคุมตนเองกับนักเรียนที่ได้รับการชี้แนะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

โรจนา สุขะพันธ์ (2530) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานครจำนวน 517 คนในกลุ่มตัวอย่างทั้งนักศึกษาชายและหญิง พบว่าวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วิวัฒน์ อัสวาณิชย์ (2523 : 55-56) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523) พบว่าการการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นการให้ความรู้ ประสพการณ์และทำให้บุคคลมีวินัยในตนเอง เพราะบิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญในการวางรากฐาน ของชีวิตทางสังคม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตร

สำราญ ขจัตถ์ (2532 : 91) ศึกษาการใช้ความร่วมมือการเสริมแรงระหว่างครู และพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อศึกษาแรงจูงใจต่อเนื่อง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยการศึกษาจาก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 48 คน พบว่ากลุ่มที่มีการเสริมแรงจากครูและผู้ปกครองมีแรง จูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า กลุ่มที่มีครูเสริมแรงฝ่ายเดียวและกลุ่มที่ไม่ได้รับการเสริม แรงเลย

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ (2532 : 23 - 25) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสภาพแวดล้อม ในด้านการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่ำในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ฯ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงจะใช้เวลาในวันปกติในเรื่องการเรียนพิเศษ ทำกิจกรรมประจำวัน ทำการบ้าน และ เดินทางมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 179) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียนจาก โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขต 10 กรุงเทพมหานคร ฯ ผลการศึกษาพบว่าความ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนได้แก่ความสนใจ ความตั้งใจ และเวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนเป็น ตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเรียน นอกจากนี้ยังศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีความตั้งใจเรียนและขยัน หมั่นเพียรในการเรียน จะประสบความสำเร็จทางการเรียน ส่วนนักเรียนที่ไม่สนใจ ไม่ตั้งใจ และไม่ มีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนจะประสบความสำเร็จต่ำในการเรียน

นภาพร เมฆรักขาวณิช (2515 : 65 - 67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน และทัศนคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียน รัฐบาลปีการศึกษา 2514 เขตพระนคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสำรวจ นิสัยและทัศนคติในการเรียนผลการศึกษาพบว่า นิสัยขยันหมั่นเพียร การใช้เวลาในการเรียนและ ทัศนคติที่มีต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัยขยันหมั่นเพียรและ ทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สุวิมล เค้นสุนทร (2525 : 90 - 110) ศึกษาตัวแปรทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2524 ในเขตกรุงเทพมหานคร ฯ จาก นักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 1,031 คน โดยใช้ ตัวพยากรณ์แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ตัวแปรด้านสถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของนักเรียนความสนใจ นิสัย และทัศนคติในการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นิสัย

ความขยันหมั่นเพียร และทัศนคติในการเรียน เป็นตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

Klass (1984 : 405) ศึกษาพบว่า ค่านิยมของนักเรียนจะได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัว โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู ดังนั้นครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญในการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานให้แก่เด็กนักเรียน อย่างไรก็ตาม ครอบครัวซึ่งมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น แต่ละครอบครัวจะมีรูปแบบการอบรมไม่เหมือนกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อและสภาพแวดล้อมของครอบครัว รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูนั้นสอดคล้องกับ Hoffman (1970 : 261 - 405) ที่เชื่อว่า อิทธิพลของครอบครัวที่แผ่มายังเด็กนั้นส่วนมากแล้วจะผ่านวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กจะได้รับจากผู้ปกครอง

Mussen and others. (1969 : 335 - 341) พบว่าการฝึกวินัยให้แก่เด็กโดยการใช้เหตุผล และให้ความรักเป็นวิธีการฝึกวินัยที่ดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสมองของเด็กให้เกิดความสำเร็จทางการศึกษา และช่วยให้เด็กมีเหตุผล และมาตรฐานทางสังคมที่พ่อแม่ต้องการ

Dougherty (1966 : 110) ได้ศึกษาค่านิยมของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนและประสบความสำเร็จในตำแหน่งทางสังคมจะมีค่านิยมด้านความรับผิดชอบสูง

Hamilton and others (1989) ศึกษาข้ามวัฒนธรรมเปรียบเทียบการให้เหตุผลต่อการกระทำและความรู้สึกของนักเรียน ต่อการกระทำในห้องเรียน โดยวิธีการประเมินใช้คำถามปลายเปิด และคำถามปลายปิด คำถามปลายเปิดแบ่งประเภทของเหตุผลเป็นเหตุผลภายนอก และเหตุผลภายใน หรือการแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่มเป้าหมาย โดยคำถามเป้าหมาย คือผู้ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนได้แก่ ครู และพ่อแม่ผู้ปกครอง รวมถึงเพื่อน และตัวเอง ด้วยคำถามเน้นในด้านการฝึksamฤทธิ์ทางการเรียน และในด้านความประพฤติ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับ 5 ชาวอเมริกัน 184 คน ญี่ปุ่น 399 คน พบว่ามีความแตกต่างกันของอิทธิพลของกลุ่มเป้าหมาย โดยพบว่าการเลียนแบบผู้ใหญ่พบผลกระทบอย่างเด่นชัดในเด็กญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านประสิทธิภาพทางการเรียน อิทธิพลของสังคมประภคมีผลต่อการตัดสินใจ การกระทำความดี กระทำเลว จากการประเมินจากเหตุผลทดลองของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าเด็กญี่ปุ่นมีการให้เหตุผลภายในเกี่ยวกับการฝึksamฤทธิ์ในการเรียนและยึดมั่นกฎเกณฑ์ของโรงเรียนสูงกว่าเด็กอเมริกัน โดยอิทธิพลของบิดามารดามีผลต่อความสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในด้านประสิทธิภาพทางการเรียนของเด็กญี่ปุ่นมากกว่าเด็กอเมริกัน

Gage and Berliner (1979 : 69 - 70) พบว่าอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในครอบครัวที่มีต่อความสามารถของนักเรียน โดยเด็กสามารถเรียนรู้โดยตรงตามสภาพการณ์ในครอบครัว และจาก

การเลียนแบบจากผู้ใหญ่ในครอบครัว เด็กจะมีบุคลิกลักษณะและเป็นคนมีความสามารถโดยได้รับอิทธิพลจากการพิจารณาและเจตคติของพ่อแม่

Cronbach (1970 : 112-115) พบว่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วยบรรยากาศทางปัญญาและบรรยากาศทางอารมณ์ สำหรับบรรยากาศทางอารมณ์นั้นเป็นคุณลักษณะหนึ่งของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัวที่บิดามารดาสร้างขึ้น เด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมักจะมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีเจตคติที่ดีต่อลูกและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าเด็กมีบิดามารดาที่เข้าใจตนให้ความรัก ความอบอุ่น และช่วยเหลือในเวลาที่ต้องการ เด็กย่อมมีสุขภาพจิตดีทำให้เด็กเรียนได้เต็มที่และประสบความสำเร็จในการเรียน

Morrow and Wilson (1961 : 420) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 - 11 จำนวน 48 คน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดจากคะแนนเฉลี่ยภาคการศึกษา ส่วนผลของความสัมพันธ์ภายในครอบครัว วัดได้จากแบบรายงานตนเองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว วัดได้จากแบบรายงานตนเองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว (16 Self - Report Family Relations Scales) ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีบิดามารดาที่ให้คำชมเชยและยอมรับ แสดงความสนใจและเข้าใจนักเรียน ทำให้มีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และนักเรียนเหล่านี้จะพยายามเลียนแบบบิดามารดา ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีบิดามารดาที่ชอบข่มขู่เข้มงวดมากเกินไป ลงโทษบ่อย ๆ หรือมีเจตคติที่ให้ความคุ้มครองปกป้องมากเกินไปมีการคาดหวังเอาถ่มนักเรียนในเรื่องความสำเร็จสูงหรือต่ำเกินไป บรรยากาศภายในบ้านมีความตึงเครียดและขัดแย้งกัน

Shore and Leiman (1960 : 661) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่อยู่ในความปกครองและรับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัย เล เซสเตอร์ จูเนียร์ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีบิดามารดาที่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนมากกว่าบิดามารดาของนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ และส่วนใหญ่ผู้ปกครองของนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ จะไม่ให้ความสนใจในเรื่องการเรียนและการวางแผนในเรื่องการเรียนของนักศึกษาที่อยู่ในปกครอง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กที่สำคัญนั้นมาจาก การอบรมเลี้ยงดูให้ความรักเอาใจใส่ของพ่อแม่ผู้ปกครอง รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน ครู ฐานะทางเศรษฐกิจ เหล่านี้เป็นต้น